

**ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้าง
ความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน**

กระทรวงยุติธรรม

**Knowledge and Understanding of People on the Role of Community Justice
Center to Strengthen Reconciliation and Peaceful Culture for Provincial Justice
Offices' Pilot, the Ministry of Justice**

พงศ์ธร ทัณญสิริ (Phongthon Tanyasiri)

พันตำรวจโท ดร., ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

Police Lieutenant Colonel Dr., Director-General of the Office of Justice Affairs

E-mail: ncjadoja@gmail.com

Received: 2 July 2021

Revised: 23 September 2021

Accepted: 6 October 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน 2) เปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านกับข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยใช้สถิติ LSD

ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีระดับความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านการให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด นอกจากนี้ ประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่มีอายุและ

ระดับการศึกษาต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรม แตกต่างกันอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่มีเพศ และอาชีพต่างกัน ไม่พบความแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ยุติธรรมชุมชน, สมานฉันท์, สันติวัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research aim to study 1) determining the level of knowledge and understanding of people on the role of the Community Justice Center in the Pilot Project of the Provincial Office of Justice in Restorative Justice and Peace Culture. 2) Comparing the level of public understanding of the role of the Community Justice Center in the Pilot Project of the Provincial Office of Justice in Restorative Justice and Peace Culture by using questionnaires on 400 samples. The data was analyzed by means of statistic tools such as the frequency, percentage and standard deviation. The hypothesis was tested by using the statistical T-test and F-test. LSD was used for analyzing paired difference.

The results founded that the level of public understanding on the role of the Community Justice Center in the Pilot Project of the Provincial Office of Justice in Restorative Justice and Peace Culture was overall high. When looking at each aspect individually, the average level of support for victims suffering from or affected by crime was the highest, and Mediation and Reconciliation was lowest. Civil society who is a member of the Community Justice Center with different age and educational level, will have different level of public understanding towards the role of the Community Justice Center in the Pilot Project of the Provincial Office of Justice in Restorative Justice and Peace Culture at the statistical rate of 0.05. Meanwhile, civil society with different gender and occupation will have no difference in public understanding towards the role of the Community Justice Center in the Pilot Project of the Provincial Office of Justice in Restorative Justice and Peace Culture.

Keywords: Community justice, Reconciliation, Peaceful Culture

บทนำ

ตามที่กระทรวงยุติธรรมได้มีแนวนโยบายที่จะนำบริการภาครัฐสู่ประชาชน ภายใต้หลักการที่สำคัญ คือ “ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชามีส่วนร่วม” (Justice for All, All for Justice) ถือเป็นคติพจน์ที่สำคัญของกระทรวงยุติธรรม ที่ต้องการให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้าถึงความยุติธรรมได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และมีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยในการดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์นี้ กระทรวงยุติธรรมได้นำแนวคิดยุติธรรมชุมชน (Community Justice) เข้ามาเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานซึ่งแนวคิดยุติธรรมชุมชนจะเป็นการนำภาคประชาชนเข้ามามีบทบาทในลักษณะ “หุ้นส่วน” หรือ “Ownership” เพื่อร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมรับผลแห่งการดำเนินการด้วยกัน โดยเป็นการทำงานในมิติใหม่ของการนำภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ที่เดินเน้นไปที่การสั่งการให้กระทำมากกว่าการร่วมคิดร่วมทำ (กระทรวงยุติธรรม, 2550)

ภารกิจที่สำคัญของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เน้นการให้บริการประชาชนใน 2 มิติ คือ มิติการให้บริการในเชิงรับ คือ การให้คำปรึกษา ในกรณีที่มีการกระทำความผิด หรือมีการร้องเรียนฟ้องร้อง และนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เช่น การขอรับการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังปล่อยตัว การขอรับค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา การรับเรื่องราวร้องทุกข์ การขอเงินสนับสนุนจากกองทุนยุติธรรม เป็นต้น ส่วนอีกมิติหนึ่ง คือ การให้บริการเชิงรุก โดยผ่านอาสาสมัครยุติธรรม (อสย.) หรือเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ที่มีการจัดตั้งเป็นศูนย์ยุติธรรมชุมชนโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในระบบงานยุติธรรมชุมชน และร่วมมือกันในการป้องกันและเฝ้าระวังอาชญากรรมและการกระทำผิดต่างๆ หรือปัญหาความขัดแย้งของประชาชนในชุมชน เช่น การแจ้งข้อมูลเบาะแสการกระทำความผิดกฎหมายต่อเจ้าหน้าที่รัฐ การไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท การเยียวยาและเสริมพลังแก่เหยื่ออาชญากรรมและความรู้สึกของชุมชน เป็นต้น โดยงานวิจัยนี้ขอเน้นการศึกษาเฉพาะเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชนในพื้นที่ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านร่อง จำนวน 19 แห่ง คือ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดนครปฐม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดเชียงราย จังหวัดนครสวรรค์ จังหวัดลพบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสกลนคร จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่สำคัญที่เป็นจุดเน้นของกระทรวงยุติธรรมในพื้นที่ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ให้สามารถเกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมให้เร็วที่สุด (กระทรวงยุติธรรม, 2559)

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนเป็นศูนย์ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดซึ่งเป็นจุดที่เครือข่ายประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจและสนใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร และประสานความร่วมมือในการป้องกัน เฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในกิจกรรมต่างๆ ของกระทรวงยุติธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการและเสริมสร้างความยุติธรรมและความสงบสุขในชุมชน และเป็นเครือข่าย

หลักของกระทรวงยุติธรรม ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนผู้สนใจสามารถร่วมกับกระทรวงยุติธรรม ในการดำเนินกิจกรรมที่เป็นสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องภารกิจของกระทรวงยุติธรรมตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม คือ “ยุติธรรมสู่หมู่บ้านนำบริการภาครัฐสู่ประชาชน” (ศิริรัตน์ ชุณหาคาศัย และปกรณ์ สิงห์สุริยา, 2553)

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนเกี่ยวกับการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมในพื้นที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านของกระทรวงยุติธรรม เพื่อจะได้ทราบถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนที่เปรียบเสมือนจุดเชื่อมต่อในการให้บริการที่สำคัญของกระทรวงยุติธรรม กับภาคประชาชนผ่านศูนย์ยุติธรรมชุมชน และพัฒนาศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มีบทบาทในพื้นที่ในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และลดความขัดแย้งในพื้นที่ชุมชนในสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ในเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรม ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ในเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน

บทบาทและภารกิจสำนักงานยุติธรรมจังหวัด

เพื่อให้สอดคล้องเจตนารมณ์ที่ว่า “ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชามีส่วนร่วม” กระทรวงยุติธรรมจึงมีนโยบายได้จัดตั้ง “สำนักงานยุติธรรมจังหวัด” ขึ้น เพื่อให้ภารกิจในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมเข้าถึงชุมชนสังคมโดยรวมอย่างเสมอภาค เป็นธรรม รวดเร็ว อย่างแท้จริง จึงกำหนดบทบาทภารกิจให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัดที่สำคัญดังต่อไปนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2552)

1. เป็นผู้แทนกระทรวงยุติธรรมในการบริหารงานยุติธรรมประจำจังหวัด
2. มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทั้งระบบอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม
3. มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้ประชาชน
4. มีหน้าที่ป้องกันและควบคุมอาชญากรรม
5. มีหน้าที่แก้ไขบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำผิด

6. มีหน้าที่ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม
7. มีหน้าที่ในการประสานความร่วมมือกับองค์กรและหน่วยงานต่างๆ
8. เปิดช่องทางด่วนในการช่วยเหลือประชาชนที่ยากจน หรือด้อยโอกาสให้เข้าถึงความยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็ว และประหยัด
9. ดำเนินการนำรูปแบบกระบวนการยุติธรรมทางเลือก (ยุติธรรมชุมชน และยุติธรรมเชิงสมานฉันท์) ไปใช้ในทุกพื้นที่
10. มีหน้าที่ในการลดค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะภาคประชาชนจะไม่สิ้นเปลืองในเรื่องค่าใช้จ่ายในการต่อสู้คดี และไม่เสียเวลาในการประกอบอาชีพ ซึ่งจะมีผลทำให้สามารถจัดการความขัดแย้งของประชาชนให้สามารถยุติลงได้ในระดับชุมชน/ หมู่บ้าน และก่อนการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมกระแสหลักได้
11. มีหน้าที่ในการทำให้เกิดความสมานฉันท์ของประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่ความสมานฉันท์ของสังคมในภาพรวม ให้มีความสงบเรียบร้อยและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน
12. มีหน้าที่ในการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชน เพื่อให้ภาคประชาชนเป็นหุ้นส่วนในการป้องกันอาชญากรรม/ ลดความขัดแย้ง/ การก่อกวนคดีสู่สังคม และด้านการประชาสัมพันธ์
13. มีหน้าที่ในการส่งเสริมความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนในชุมชน
14. มีหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีความเข้มแข็ง

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ลักษณะองค์กรของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด พบว่า เป็นการจัดองค์กรแบบแมทริกซ์ (Matrix Organization) โดยผู้ปฏิบัติงานในองค์กรยังสังกัดหน่วยงานเดิมแต่ได้รับมอบหมายงานเพิ่มขึ้นอีกหน้าที่หนึ่งนอกเหนือจากงานประจำของตนสังกัดและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสามารถหมุนเวียนสับเปลี่ยนกันทำหน้าที่ในสำนักงานยุติธรรมจังหวัดตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่นั้นได้พัฒนาและมีความรู้หลากหลายมากขึ้น นอกเหนือจากงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นประจำโดยการปฏิบัติงานในสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นการมอบหมายการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในลักษณะแบบ Task Force (Cross - Functional Team) เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงและประสานงานข้ามกลุ่มงานต่างๆ ได้ตามกระบวนการที่ออกแบบไว้รวมทั้งบุคลากรจะได้รับการพัฒนาให้เป็น Knowledge Worker เพื่อให้เกิดความรอบรู้เกี่ยวกับภารกิจงานในด้านต่างๆ ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เพื่อประโยชน์ในการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่เป็นระยะๆ นอกจากนี้ขนาดขององค์กรมีความยืดหยุ่นสูงสามารถเปลี่ยนแปลงปรับตัวเองตามสถานการณ์แวดล้อมและตามภารกิจงานที่เพิ่มมากขึ้นหรือลดน้อยลงและเป็นการจัดองค์กรที่ไม่ต้องกำหนดอัตรากำลังตั้งใหม่

หรือต้องมีวัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์เพิ่มใหม่มากมายแต่อย่างไร ตลอดจนผู้ปฏิบัติงานสามารถนั่งปฏิบัติงาน ที่ทำงานเดิมของตนเองได้ ยกเว้นงานบริการประชาชนจะต้องมีสถานที่แน่นอนที่ประชาชนสามารถติดต่อ ได้อย่างสะดวก (ศิริรัตน์ ชวนหกล้าย และปกรณ์ สิงห์สุริยา, 2551)

กระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดขึ้นทุกจังหวัด (ปัจจุบัน 76 จังหวัด) มาตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 โดยเป็นหน่วยงานภายในของสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม เพื่อทำหน้าที่ เป็นผู้แทนกระทรวงยุติธรรมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม และองค์กรต่างๆ ตามกระบวนการ ยุติธรรม และระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

ผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นการจัดรูปแบบในลักษณะของทีมงาน ซึ่งมาจาก ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของส่วนราชการ/ หน่วยงานต่างๆ สังกัดกระทรวงยุติธรรมในจังหวัดส่งมาร่วม หมุนเวียนช่วยปฏิบัติงาน โดยเจ้าหน้าที่ทุกคนต้องเรียนรู้และปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ของสำนักงาน ยุติธรรมจังหวัดได้ทุกภารกิจหน้าที่ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถที่หลากหลายของข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงยุติธรรม อันจะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งโครงสร้างการบริหารของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดมี 3 กลุ่มดังนี้ (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2552)

1) กลุ่มงานบริหารทั่วไป มีหน้าที่รับผิดชอบงานธุรการต่างๆ ได้แก่ งานสารบรรณ พัสดุ การเจ้าหน้าที่ การเงินและบัญชี การประชาสัมพันธ์ และงานข้อมูลสถิติต่างๆ สำหรับผู้ปฏิบัติงานใน ระยะแรกให้ใช้ร่วมกันกับหน่วยงานธุรการของส่วนราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่สำนักงานยุติธรรม จังหวัดไปตั้งอยู่ หรือหมุนเวียนเจ้าหน้าที่หน่วยงานสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมในสังกัดกระทรวง ยุติธรรมในพื้นที่ มาปฏิบัติงานตามความเหมาะสม ในกรณีที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดตั้งหน่วยงานแยกเป็น เอกเทศ จากส่วนราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรม ให้มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นในสังกัดกระทรวง ยุติธรรมในพื้นที่ ในการใช้ทรัพยากรร่วมกันทั้งด้านกำลังคนและพัสดุ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ อย่างไรก็ตาม ในอนาคตจะพัฒนา ให้เป็นหน่วยงานสนับสนุนกลางของจังหวัด (Corporate Core) ในการบริหารจัดการ เกี่ยวกับงานบริหารทั่วไปของส่วนราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดทั้งหมด

2) กลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์ มีหน้าที่รับผิดชอบจัดทำยุทธศาสตร์ของสำนักงานยุติธรรม จังหวัด โดยนำเอายุทธศาสตร์ของกระทรวงยุติธรรมและกรมในสังกัดมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ร่วม ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และแปลงสู่การปฏิบัติ กำหนดจัดวางทิศทางกลยุทธ์ การดำเนินงาน ของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมในจังหวัดให้สามารถทำงานร่วมกันเชิงบูรณาการเพื่อผลักดัน แผนงาน การทำงานไปสู่ความสำเร็จตามที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ดำเนินการติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดในเบื้องต้นว่า ได้ดำเนินการบรรลุผลตามนโยบายและยุทธศาสตร์ เพียงใด สำหรับผู้ปฏิบัติงาน โดยคณะกรรมการบริหารสำนักงานยุติธรรมจังหวัด คัดเลือกจากเจ้าหน้าที่ของ

ส่วนราชการ ในสังกัดกระทรวงยุติธรรมในพื้นที่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานนโยบายและยุทธศาสตร์หรืองานด้านวิชาการวางแผนของแต่ละส่วนราชการร่วมเป็นทีมปฏิบัติงานของกลุ่มงานนี้ โดยไม่จำเป็นต้องมานั่งปฏิบัติงานประจำ ที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

3) กลุ่มงานบริการประชาชน มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานบริการประชาชนทางด้านการกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน และมีอำนาจการตัดสินใจเพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกและรวดเร็วในการบริการ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการลดขั้นตอนเพิ่มประสิทธิภาพและประหยัดค่าใช้จ่าย ซึ่งมีเนื้องานหลัก ได้แก่ งานคลินิกยุติธรรม งานศูนย์บริการร่วมกระทรวงยุติธรรม และงานเครือข่ายยุติธรรมชุมชน อย่างไรก็ตาม ได้จัดกลุ่มงานบริการประชาชนของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดออกเป็น 2 ศูนย์ ดังนี้

(1) ศูนย์บริการร่วมกระทรวงยุติธรรม (Justice Service Link) เป็นวิธีการบริการประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ประชาชนได้รับความสะดวกในการติดต่อขอรับบริการด้านต่างๆ ของกระทรวงยุติธรรมได้ ณ สถานที่แห่งเดียวกัน ไม่ว่างานบริการนั้นๆ จะเกี่ยวข้องกับหลายส่วนราชการก็ตาม ทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและสร้างความพึงพอใจให้ประชาชนศูนย์บริการร่วมกระทรวงยุติธรรม

(2) ศูนย์ประสานงานยุติธรรมชุมชน เป็นกลไกเชื่อมการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐกับประชาชนด้วยการเสริมสร้างเครือข่ายยุติธรรมชุมชนขึ้นในพื้นที่ และให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตามแนวทางยุติธรรมถ้วนหน้าประชาชาติมีส่วนร่วม (Justice For All, All For Justice) ซึ่งถือว่าเป็นพลังสำคัญที่ส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมมีความเข้มแข็งอันเป็นการรวมตัวแบบ “เครือข่าย” (Network) ของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานยุติธรรมแบบเป็นหุ้นส่วนกับภาครัฐ สำหรับส่วนราชการ/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะเข้าไปช่วยส่งเสริมศักยภาพของชุมชนที่มีอยู่แล้วให้เข้มแข็งมากขึ้นและสามารถ รวมตัวกันในลักษณะเป็นเครือข่าย โดยให้ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมและระเบียบกฎหมายที่ควรรู้ ในส่วนของเครือข่ายจะให้ความร่วมมือหรือเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบต่างๆ ดังนี้ 1) การเฝ้าระวังและการป้องกันอาชญากรรมในชุมชน 2) การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพต่างๆ เช่น การเผยแพร่ความรู้ด้านกฎหมายและการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง 3) การไกล่เกลี่ยข้อพิพาท เช่น ความขัดแย้งในชุมชนที่ไม่รุนแรงและสามารถไกล่เกลี่ยข้อพิพาทให้ยุติได้โดยไม่เป็นคดีความต่อกัน 4) การรับเรื่องราวร้องทุกข์ต่าง ๆ ที่ประชาชนมีปัญหาคความขัดแย้งหรือได้รับความไม่เป็นธรรม เช่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ 5) การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เช่น การสอดส่องดูแลผู้กระทำผิดในชุมชนให้ทำงานบริการสังคมหรือการดูแลให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขคำสั่งศาล 6) บทบาทอื่นๆ เช่น การสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้กระทำผิดภายหลังปล่อยตัว เป็นต้น

สำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน

สำนักงานยุติธรรมจังหวัดตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 ดังกล่าว ได้ใช้รูปแบบการจัดองค์กรแบบเชิงซ้อน (Matrix Organization) โดยใช้หลักการจัดโครงสร้างและระบบบริหารที่ไม่มีการเพิ่มอัตรากำลัง แต่ใช้วิธีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนบุคลากรจากหน่วยงานต่างๆ ในสังกัดกระทรวงยุติธรรมในพื้นที่จังหวัดมาปฏิบัติงาน รวมทั้งการระดมทรัพยากรทางการบริหารด้านอื่นๆ ร่วมกัน ตามความเหมาะสม โดยยึดหลักการบริหารงานแบบบูรณาการ (Integrated Administration) แต่จากการติดตามและประเมินผลพบว่า มีข้อจำกัดและปัญหาอุปสรรคหลายประการ เป็นผลให้ไม่สามารถมีศักยภาพเพียงพอต่อการขับเคลื่อนนโยบาย ยุทธศาสตร์ และภารกิจต่างๆ ของกระทรวงยุติธรรม รวมทั้ง นโยบายของรัฐบาลดังกล่าวได้อย่างเท่าที่ควร หากไม่เร่งแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้างและระบบบริหารของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด จะยิ่งส่งผลกระทบ ต่อราชการของกระทรวงยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอำนวยความสะดวก และการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จะไม่สามารถดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2560)

ดังนั้น กระทรวงยุติธรรมจึงได้มีนโยบายในการพัฒนาการจัดตั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัด (สยจ.) ให้มีโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และบทบาทภารกิจ อย่างชัดเจนตามแนวทางการจัดส่วนราชการในภูมิภาคที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) กำหนด และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบ เมื่อวันที่ 18 กันยายน 2550 โดยได้เริ่มดำเนินการทดลองนำร่องในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 จำนวน 5 จังหวัด ใน 4 ภูมิภาคๆ ละ 1 จังหวัด ยกเว้นภาคใต้ เพิ่มจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีก 1 จังหวัด กล่าวคือ ภาคกลาง ได้แก่ สยจ. ฉะเชิงเทรา ภาคเหนือ ได้แก่ สยจ. เชียงใหม่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สยจ. ขอนแก่น และภาคใต้ ได้แก่ สยจ. สุราษฎร์ธานี สำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ สยจ. ปัตตานี โดยเป็นการทดลองดำเนินการ สยจ. ที่มีข้าราชการไปปฏิบัติราชการประจำ และจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งวัสดุ ครุภัณฑ์ ให้เพียงพอตามความเหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน พร้อมกำหนดแนวทางในการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ หากปรากฏว่า สยจ. นำร่องดังกล่าว มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จะพิจารณาขยายผลสู่ สยจ. อื่นๆ ต่อไปตามความเหมาะสม (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2560)

ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 รัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรม ได้เห็นชอบให้เพิ่ม สยจ. นำร่อง อีก 5 จังหวัด ดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ สยจ. นครปฐม สยจ. นครราชสีมา สยจ. พระนครศรีอยุธยา สยจ. พิษณุโลก และ สยจ. อุตรดิตถ์ ในการนี้ กระทรวงยุติธรรม จึงได้แต่งตั้งข้าราชการในสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม (โดยวิธีเกลี่ยอัตราค่าจ้างภายใน) ไปปฏิบัติงานประจำใน สยจ. นำร่อง ทั้ง 10 จังหวัด จังหวัดละ 5 อัตรา รวมเป็น 50 อัตรา โดยให้นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ จำนวน 1 อัตรา ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าสำนักงาน ตั้งแต่วันที่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 และต่อมา สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งสำนักงาน

ยุติธรรมจังหวัดนำร่องเพิ่มเติมอีกจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ สยจ.ชลบุรี และสยจ.สงขลา เพื่อให้มีสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ครบตามจำนวนจังหวัดที่ตั้งภาคตามกระบวนการยุติธรรม 9 ภาค รวมทั้งการจัดตั้งกองพัฒนายุติธรรมชุมชน (กยช.) ขึ้นเป็นหน่วยงานภายในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมในส่วนกลางตั้งแต่วันที่ 24 ธันวาคม 2556 และเมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2558 สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรมได้จัดตั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดนำร่องเพิ่มเติมอีกจำนวน 7 แห่ง ได้แก่ สยจ.เชียงราย สยจ.นครสวรรค์ สยจ.ลพบุรี สยจ.สกลนคร สยจ.อุบลราชธานี สยจ.เพชรบุรี และ สยจ.ภูเก็ต โดยมีโครงสร้างการแบ่งงานภายใน อำนาจหน้าที่ ระบบบริหารจัดการ และการสนับสนุนของส่วนกลางเช่นเดียวกับ สยจ.นำร่อง 12 แห่งที่จัดตั้ง (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2560)

ศูนย์ยุติธรรมชุมชน

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนจัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองแนวความคิดในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมภายใต้กรอบความเป็นธรรมทางสังคม (Social justice) มุ่งเน้นการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม การรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ การระงับข้อพิพาทโดยการไกล่เกลี่ย การให้ความช่วยเหลือ ดูแล ผู้ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรมทางอาญา การฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ ให้กลับคืนสู่สังคมโดยประชาชนในชุมชน โดยมีโอกาสในการร่วมคิด ร่วมวางแผนงาน ร่วมดำเนินการ และร่วมรับประโยชน์จากการแก้ปัญหาร่วมกันในลักษณะของการเป็น “หุ้นส่วน” ของประชาชน

ภารกิจและอำนาจหน้าที่ของศูนย์ยุติธรรมชุมชน

กรอบภารกิจหลัก 5 ด้าน ได้แก่

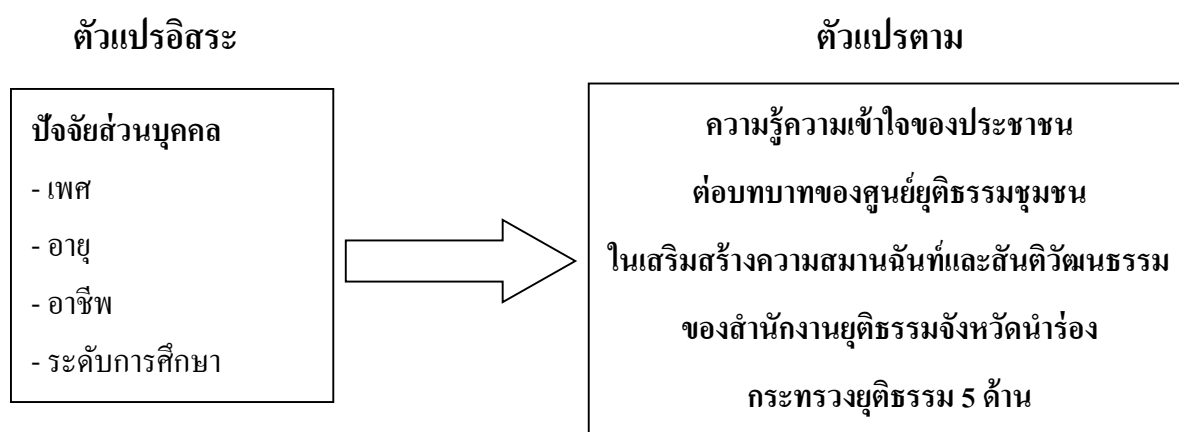
1. เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม การทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและการกระทำความผิดกฎหมายต่างๆ โดยเน้นกระบวนการป้องกันการเกิดปัญหาอาชญากรรม การกระทำความผิดซ้ำ และส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมาย และงานบริการ กระทรวงยุติธรรม
2. พิจารณาเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ปัญหาความไม่เป็นธรรมของประชาชน และรับแจ้งเบาะแสข้อมูลการกระทำความผิดกฎหมายต่างๆ ตลอดจนการช่วยเหลือ ดูแล ให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาแก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือผู้ที่ต้องการคำแนะนำทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
3. ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทตามที่คู่กรณีร้องขอเกี่ยวกับความแพ่งหรือความอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้โดยให้ดำเนินการตามกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือจัดการความขัดแย้งในชุมชน ทั้งนี้ การไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและประนอมข้อพิพาทในชุมชน

4. ให้ความช่วยเหลือ ดูแล ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด และอาชญากรรมเป็นจตุรรับเรื่องเบื้องต้น ตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 กรณีเหยื่ออาชญากรรมและจำเลย และการให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมด้วย พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 (ค่าประกันตัว/ ค่าทนายความ/ ค่าธรรมเนียมศาล/ ค่ายานพาหนะ เป็นต้น) เพื่อประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

5. ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ รวมทั้งผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวให้กลับตนเป็นพลเมืองดีและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีก

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านรอง กระทรวงยุติธรรมนี้ ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการให้บริการของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด ตามนโยบายของกระทรวงยุติธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม, 2560)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (independent variable) คือ ปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ประกอบด้วย เพศ (ชไมพร คชวงษ์, 2552; บรรพต สี่มาปทุม, 2554; อัจฉราพร ปะทิ, 2559) อายุ (ชไมพร คชวงษ์, 2552; สุทธิลักษณ์ นามมุงคุณ, 2559; อัจฉราพร ปะทิ, 2559) อาชีพ (บรรพต สี่มาปทุม, 2554; อัจฉราพร ปะทิ, 2559) และระดับการศึกษา (สุทธิลักษณ์ นามมุงคุณ, 2559; บรรพต สี่มาปทุม, 2554; นิรมล ธารราชนิติ, 2553; อัจฉราพร ปะทิ, 2559)

ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ในเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรม ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านรอง กระทรวงยุติธรรม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือด้านการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม การทุจริต และประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ ด้านการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ปัญหาความไม่เป็นธรรมของประชาชน และรับแจ้งเบาะแสข้อมูลการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ ด้านการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ด้านการให้ความช่วยเหลือ ดูแล ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรม ด้านการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรคือ ประชาชนในพื้นที่ศูนย์ยุติธรรมชุมชนของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านรอง 19 จังหวัด รวมทั้งสิ้นจำนวน 22,582,552 คน (กระทรวงมหาดไทย, 2562) และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบตามสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม ที่มีค่าความเชื่อมั่น (reliability) สถิติ Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.82 สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอ้างอิงที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย t-test และ F-test

แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ (1) ปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล เป็นแบบเลือกตอบ และ (2) ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรม ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านรองกระทรวงยุติธรรม ใน 5 ด้าน เป็นแบบการประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ได้แก่ 1 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทศูนย์ยุติธรรมชุมชนน้อยที่สุด, 2 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทศูนย์ยุติธรรมชุมชนน้อย, 3 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทศูนย์ยุติธรรมชุมชนปานกลาง, 4 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทศูนย์ยุติธรรมชุมชนมาก และ 5 หมายถึง ความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทศูนย์ยุติธรรมชุมชนมากที่สุด โดยสามารถแปลความหมายค่าเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.80 คะแนน หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.0 มีอายุ 31 – 40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.0 ประกอบอาชีพ รับราชการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.5 และจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 42.5

ผลการศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านร้อง กระทรวงยุติธรรม พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการให้ความช่วยเหลือดูแลผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมาคือ ด้านการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ปัญหาความไม่เป็นธรรมของประชาชน และรับแจ้งเบาะแสข้อมูลการกระทำความผิดกฎหมายต่างๆ ($\bar{X} = 3.88$) และด้านการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ ($\bar{X} = 3.85$) ตามลำดับดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านร้อง กระทรวงยุติธรรมในภาพรวมจำนวน 5 ด้าน

ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านร้อง ในภาพรวม	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม การทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและการกระทำความผิดกฎหมายต่างๆ	3.83	0.85	มาก	4
2. ด้านการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ปัญหาความไม่เป็นธรรมของประชาชน และรับแจ้งเบาะแสข้อมูลการกระทำความผิดกฎหมายต่างๆ	3.88	0.84	มาก	2
3. ด้านการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท	3.76	0.91	มาก	5
4. ด้านการให้ความช่วยเหลือ ดูแล ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรม	3.89	0.84	มาก	1
5. ด้านการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ	3.85	0.87	มาก	3
รวม	3.84	0.86	มาก	

โดยสามารถจำแนกรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม การทุจริตและประพฤตินิยมของเจ้าหน้าที่รัฐ และการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีส่วนช่วยในการอำนวยความสะดวกสร้างความเป็นธรรมและความสงบสุขให้แก่ชุมชนและสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมาคือ ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการให้ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนเพื่อให้ได้รับความเป็นธรรมในชุมชน ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการให้ความรู้และความเข้าใจในงานบริการของกระทรวงยุติธรรมแก่ชุมชน ($\bar{X} = 3.86$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการให้ความรู้และความเข้าใจกับประชาชนในการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม ($\bar{X} = 3.79$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการให้ความรู้และความเข้าใจในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 3.73$) และศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการให้ความรู้และความเข้าใจกับประชาชนในการป้องกันการทุจริต และประพฤตินิยมของเจ้าหน้าที่รัฐและการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.72$) ตามลำดับ

2. ด้านการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ปัญหาความไม่เป็นธรรมของประชาชน และรับแจ้งเบาะแสข้อมูลการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ในปัญหาความเดือดร้อน เนื่องจากไม่ได้รับความเป็นธรรมจากประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมาคือ ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำทางด้านกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ แก่ประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชน มีการช่วยเหลือ ดูแล ให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนในด้านต่างๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการแก้ไขปัญหาแก่ประชาชนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนในด้านต่างๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 3.81$) และศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการรับแจ้งข่าว แจ้งเบาะแสทางคดีความหรือการกระทำความผิดกฎหมายจากประชาชนในชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.76$) ตามลำดับ

3. ด้านการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยระหว่างคู่กรณีเกี่ยวกับคดีความทางแพ่งที่เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้ดำเนินการตามกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาคือ การไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนเป็นไปตามหลักกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและประนอมข้อพิพาทในชุมชน ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา เมื่อมีกรณีความขัดแย้งเกิดขึ้นศูนย์ยุติธรรมชุมชนเน้นวิธีการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทระหว่างคู่กรณี มากกว่าการแจ้งข้อขัดแย้งของคู่กรณีไปยังสถานีตำรวจ ($\bar{X} = 3.82$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนเป็นตัวกลางในการไกล่เกลี่ยระหว่างคู่กรณีเกี่ยวกับคดีความทางอาญาที่เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้ดำเนินการตามกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท ($\bar{X} = 3.76$) และเมื่อมีกรณีความขัดแย้งเกิดขึ้นศูนย์ยุติธรรมชุมชนเน้นการแจ้งข้อขัดแย้งระหว่าง

คู่กรณีไปยังสถานีตำรวจมากกว่าวิธีการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทระหว่างคู่กรณี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.43$) ตามลำดับ

4. ด้านการให้ความช่วยเหลือ คูแผล ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรมในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชน มีการให้ความช่วยเหลือประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558 มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมาคือ ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการให้ความช่วยเหลือต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรม โดยเป็นจุดรับเรื่องเบื้องต้นตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการให้คำแนะนำเบื้องต้นต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรม ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการให้ความช่วยเหลือต่อผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรมโดยชุมชนเอง ($\bar{X} = 3.87$) และ เมื่อมีผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดที่เกินอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม ศูนย์ยุติธรรมชุมชนได้มีการประสานงานส่งต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

5. ด้านการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการสอดส่องและดูแลผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวไม่ให้กระทำความผิดอีกในพื้นที่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมาคือ ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในพื้นที่ชุมชน ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชนได้ร่วมกับประชาชนในชุมชนในการสร้างภาวะแวดล้อมที่ดีในสังคม เพื่อไม่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดซ้ำเกิดขึ้นในพื้นที่ชุมชน ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมา ศูนย์ยุติธรรมชุมชน มีการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดูแลผู้พ้นโทษ ในพื้นที่ชุมชน ($\bar{X} = 3.84$) และ ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีดูแลและเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษใช้ชีวิตปกติในพื้นที่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.78$) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาเปรียบเทียบ ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสามัคคีและสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านอง กระทรวงยุติธรรม จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า

ประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้ง 5 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างรายคู่พบว่า ประชาชน ที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน อายุ 21-30 ปี มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวิธีน้อยกว่าประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน อายุ 41-50 ปี และประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน อายุ 51-60 ปี รวมถึง ประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน อายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 2 ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	\bar{X}	S.D.	F	Sig.
18 – 20 ปี	2	1.37	0.01	3.462	0.005*
21 – 30 ปี	82	1.18	0.23		
31 – 40 ปี	116	1.20	0.20		
41 – 50 ปี	86	1.19	0.19		
51 – 60 ปี	80	1.12	0.17		
มากกว่า 60 ปีขึ้นไป	34	1.00	0.03		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ทั้ง 5 ด้าน เมื่อเปรียบเทียบค่าความแตกต่างรายคู่พบว่า ประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ระดับไม่จบชั้นประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวิธีน้อยกว่าประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ระดับอนุปริญญา/ ปวส. และประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ระดับปริญญาตรี รวมถึง ประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ระดับสูงกว่าปริญญาตรี อีกทั้งประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ระดับประถมศึกษา มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวิธีน้อยกว่าประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ระดับอนุปริญญา/ ปวส. และ

ประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ระดับปริญญาตรี รวมถึง ประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 3 ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	\bar{X}	S.D.	F	Sig
ไม่จบชั้นประถมศึกษา	2	1.12	0.12	3.596	0.002*
ประถมศึกษา	26	1.34	0.35		
มัธยมศึกษาตอนต้น	22	1.17	0.16		
มัธยมศึกษา ตอนปลาย/ ปวช.	84	1.18	0.20		
อนุปริญญา/ ปวส.	48	1.21	0.21		
ปริญญาตรี	170	1.10	0.15		
สูงกว่าปริญญาตรี	48	1.20	0.20		

* มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ส่วนประชาชนที่เป็นเครือข่ายยุติธรรมชุมชนที่มีเพศและอาชีพต่างกัน ไม่พบความแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษา ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านรอง กระทรวงยุติธรรม พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านรอง กระทรวงยุติธรรม พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เนื่องจากสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านรองเป็นหน่วยงานที่กระทรวงยุติธรรมมีนโยบายเป็นการเฉพาะ และได้แต่งตั้งผู้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านรอง ที่มีการกิจเฉพาะด้านงานยุติธรรมจังหวัดประการเดียวที่มีความแตกต่างจากสำนักงานยุติธรรมจังหวัดอื่นที่มีลักษณะเป็นแบบเมตริกซ์ ที่มีการกิจของหน่วยงานต้นสังกัดและการกิจของสำนักงานยุติธรรมจังหวัด

ด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของชไมพร คชวงษ์ (2552) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของประชาชน ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางด้วน ผลการศึกษา พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทการบริหารงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสังคม และวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง

จากการศึกษาเปรียบเทียบ ระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทยุติธรรมชุมชน ในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน ร่อง กระทบง ยุติธรรม จำแนกตามปัจจัยคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน และอาชีพต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน ร่อง กระทบงยุติธรรม ไม่แตกต่างกัน อาจจะเป็นเพราะงานยุติธรรมชุมชนเป็น การทำงานแทรกซึมไปในทุกพื้นที่ในทุกๆ อาชีพจนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันเลยไม่รู้ถึงถึง ผลกระทบต่างๆ เนื่องจากเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันแล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ บรรพต สิม่าปทุม (2554) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพร ปะทิ (2559) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนใน ตำบลผาลิงห์ อำเภอมือง จังหวัดน่าน ที่ศึกษาพบว่า เพศและอาชีพ แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจของ ประชาชนเกี่ยวกับแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบางแพไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชไมพร คชวงษ์ (2552) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบางด้วน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉราพร ปะทิ (2559) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็น ของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง: กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาลิงห์ อำเภอมือง จังหวัดน่าน ที่ศึกษาพบว่า เพศ แตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อบทบาท การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางด้วนไม่แตกต่างกัน

ในขณะที่ผลการศึกษาเปรียบเทียบ จำแนกตามอายุและระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ต่างกันและระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทยุติธรรมชุมชน ในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน ร่อง กระทบงยุติธรรม ต่างกัน เนื่องจากประชาชนที่อายุในแต่ละช่วงวัยของอายุมีรูปแบบการรับรู้จากสื่อต่างๆ ที่สำนักงานยุติธรรม จังหวัดน่านเสนอไม่เหมือนกัน ประกอบกับผู้ที่มีการศึกษาต่างกันก็มีความเข้าใจในเนื้อหาหรือการตีความของ เนื้อหาที่ต่างกันตามระดับพื้นฐานการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิลักษณ์ นามมุงคุณ (2559) ศึกษา เรื่อง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทตามอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ที่ศึกษาพบว่า อายุแตกต่างกันและระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทตามอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบรบือ

จังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของบรรพต สิม่าปทุม (2554) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี ที่ศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบางแพแตกต่างกัน รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรมล ธารงราชนิติ (2553) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการในการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดยโสธร ที่ศึกษาพบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจะมีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการในการคุ้มครองสิทธิ และช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนแตกต่างกัน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของชไมพร คชวงษ์ (2552) ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางด้วน ที่ศึกษาพบว่าประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางด้วนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากการศึกษา ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่าน ร่อง กระทรวงยุติธรรม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแต่ละด้าน ดังนี้

1. ด้านการเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม การทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ พบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มีการให้ความรู้และความเข้าใจกับประชาชนในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐและการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ น้อยที่สุด ดังนั้น ศูนย์ยุติธรรมชุมชนและสำนักงานยุติธรรมจังหวัดน่านควรเพิ่มบทบาทในการให้ความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมกับประชาชนในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้น

2. ด้านการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ปัญหาความไม่เป็นธรรมของประชาชน และรับแจ้งเบาะแสข้อมูลการกระทำผิดกฎหมายต่างๆ พบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการแจ้งข่าว แจ้งเบาะแสทางคดีความ หรือการกระทำผิดกฎหมายจากประชาชนในชุมชนน้อยที่สุด ดังนั้น ศูนย์ยุติธรรมชุมชนควรเพิ่มความรู้ความเข้าใจของเครือข่ายภาคประชาชนต่อบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในการรับแจ้งข่าว แจ้งเบาะแสทางคดีความ หรือการทำความผิดกฎหมายจากประชาชนในชุมชนให้เพิ่มมากขึ้น

3. ด้านการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท พบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนเน้นการแจ้งข้อขัดแย้งระหว่างคู่กรณีไปยังสถานีตำรวจ มากกว่าวิธีการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีน้อยที่สุด ดังนั้น

ศูนย์ยุติธรรมชุมชนควรเน้นวิธีการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทระหว่างคู่กรณีด้วยการใช้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมากกว่าการแจ้งข้อขัดแย้งระหว่างคู่กรณีไปยังสถานีตำรวจ

4. ด้านการให้ความช่วยเหลือ ดูแล ผู้ที่ได้รับความเสียหาย หรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดและอาชญากรรม พบว่า เมื่อมีผู้ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดที่เกินอำนาจหน้าที่ของกระทรวงยุติธรรม ศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มีการประสานงานส่งต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่น้อยที่สุด ดังนั้น ศูนย์ยุติธรรมชุมชนควรเพิ่มบทบาทของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ให้มีการประสานงานส่งต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ให้มากยิ่งขึ้น ทั้งในรูปแบบการประสานงานที่เป็นทางการและรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เพื่อให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5. ด้านการให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไข บำบัด พื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ พบว่า ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีการดูแลและเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษใช้ชีวิตปกติในพื้นที่ชุมชนน้อยที่สุด ดังนั้น ศูนย์ยุติธรรมชุมชนควรเพิ่มบทบาทในการดูแลและเปิดโอกาสให้ผู้พ้นโทษใช้ชีวิตปกติในพื้นที่ชุมชนให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยร่วมมือกับชุมชนหรือหมู่บ้าน ภายใต้กรอบการประสานงานอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้พ้นโทษสามารถใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติในพื้นที่ชุมชนอย่างยั่งยืนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษา บทบาทของประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรม เพื่อจะได้นำข้อมูลไปพัฒนาการปฏิบัติงานของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดและศูนย์ยุติธรรมชุมชนในแต่ละด้าน และพัฒนาการให้บริการของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดร่วมกับประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

2. ควรทำการศึกษาถึง ทักษะคติของประชาชนที่เป็นเครือข่ายของศูนย์ยุติธรรมชุมชนในเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมในพื้นที่หรือภูมิภาคอื่นๆ ว่ามีความรู้ความเข้าใจต่อบทบาทยุติธรรมชุมชนในการเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติวัฒนธรรมของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดในพื้นที่อื่นๆ ที่มีสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน มีความรู้ความเข้าใจที่แตกต่างกันอย่างไร เพื่อเป็นการพัฒนา และเสริมสร้างองค์ความรู้ในแก่ประชาชนในเรื่องยุติธรรมในบริบทต่างๆ ให้มีความสอดคล้องหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งจะเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสังคมไทยต่อไป

รายการอ้างอิง

- กระทรวงยุติธรรม. (2550). *ยุติธรรมชุมชน รวมงานวิจัย บทความ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงยุติธรรม. (2553). *สำนักงานยุติธรรมจังหวัดกับกฎหมายสามัญประจำบ้าน*. กรุงเทพฯ: กระทรวงยุติธรรม.
- กระทรวงยุติธรรม. (2555, 30 มีนาคม). *การจัดตั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดนำร่องเพิ่มเติม จำนวน 5 แห่งเป็นหน่วยงานในสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม*. คำสั่งกระทรวงยุติธรรม ที่ 159/2555.
- กระทรวงยุติธรรม. (2559, 24 พฤศจิกายน). *การบริหารงานสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสาขา*. คำสั่งกระทรวงยุติธรรม ที่ 569/2559.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2562). *สถิติจำนวนประชากรและบ้าน*. วันที่ค้นข้อมูล 10 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>
- ชไมพร ขววงษ์. (2552). *ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางด้วน*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- นิรมล ธารราชนิติ. (2553). *ความรู้ความเข้าใจของประชาชนต่อบทบาทหน้าที่ของพนักงานอัยการในการคุ้มครอง สิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดยโสธร*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บรรพต สัมปาพม. (2554). *ความรู้ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับแผนพัฒนาสามปีของเทศบาลตำบลบางแพ อำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี*. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย และปกรณ์ สิงห์สุริยา. (2551). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานยุติธรรมจังหวัดนครปฐม*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย และปกรณ์ สิงห์สุริยา. (2553). *การพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสำนักงานยุติธรรมจังหวัด*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- สุวิรัตน์ ชัยวิจิต. (2555). *การติดตามและประเมินผลสำนักงานยุติธรรมจังหวัดนำร่องปีงบประมาณ พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

- สุทธิลักษณ์ นามมุงคุณ. (2559). การศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทตามอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2552). การประเมินผลสำนักงานยุติธรรมจังหวัด พ.ศ. 2551. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2552). การจัดตั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัด นวัตกรรมในการบริหารราชการส่วนภูมิภาคของกระทรวงยุติธรรม. วันที่ค้นข้อมูล 23 สิงหาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.km.moj.go.th/info/html/d18fa9fb3f58d39fb7d862b3e344f892.html>
- สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม. (2560). ยุติธรรมจังหวัดน่าน. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2557). รายงานประจำปีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ. (2563). แผนแม่บทและยุทธศาสตร์การเสริมสร้างสมานฉันท์แห่งชาติ (พ.ศ. 2563 - 2565). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2557). คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี: พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- อาภาศิริ สุวรรณานนท์ และคณะ. (2558). รูปแบบการเสริมสร้างความสมานฉันท์ภายใต้บริบทความขัดแย้งของสังคมไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการเสริมสร้างความสมานฉันท์แห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม และมหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- อจลราพร ปะทิ. (2559). ความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อการคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง : กรณีศึกษาประชาชนในตำบลผาสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดน่าน. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.